

Vier dagen lang ging ik in de uitgebreide collectie duivensporttijdschriften van Mendop ijverig op zoek naar nieuwe informatie over oude duivenklokken uit de jaren '20 van de vorige eeuw. Ik kon de weekbladen van de Schenking Luc De Vlieghe-Bauwens raadplegen in het stadsarchief van Brugge waar ik steeds bijzonder gastvrij werd ontvangen en alle nodige medewerking en hulp kreeg.

Algemeen wordt aangenomen dat de duivensport aan het begin van de 19de eeuw ontstaat in Luik. Aanvankelijk moeten de duiven bij thuiskomst van de vlucht naar het duivenlokaal gebracht worden. De loper die met zijn duif als eerste het lokaal binnenkomt, is de winnaar. Naarmate bij wedstrijden meer duiven ingetekend worden of als verschillende clubs van één stad of regio samen een wedstrijd organiseren, blijft dit systeem niet werkbaar. Om de aankomsten van de duiven op verschillende locaties met elkaar te kunnen vergelijken, noteren commissarissen de tijden in elk lokaal met een uurwerk. Maar de afgevaardigden en de horloges zijn niet altijd even nauwkeurig en betrouwbaar. En zo start de zoektocht naar de *constateur automatique*.

Een constateur is dus een klok die in de duivensport gebruikt wordt om de aankomst van postduiven bij hun terugkeer van een wedstrijd te registreren. Ze bestaat uit drie delen: een uurwerk, een prik- of stempel-mechanisme dat de tijd vastlegt op papier en een kast waarin het geheel opgesloten zit.

Vanaf 1876 komen een eeuw lang talloze duivenklokken op de markt, in alle mogelijke vormen, maten en gewichten. Sommige zijn bestemd voor één duif, andere voor wel 100. Clubs kopen één of enkele verenigingsklokken die ze dan bij de wedstrijden op centrale plaatsen zetten, waar de melkers naartoe moeten lopen.

België is als bakermat van de duivensport de belangrijkste markt voor constateurs. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de uitvinders van deze klokken vooral Belgen zijn. Maar aangezien ons land geen eigen uurwerknijverheid heeft, stappen veel uitvinders naar de fabrikanten in het Zwarte Woud. Vooral naar Schweningen, het centrum van de Duitse uurwerkindustrie.

Tussen 1921 en 1930 groeit het aantal duivenliefhebbers in ons land van 250.000 tot 350.000. Ongeveer één op vijf gezinnen is in die tijd lid van een duivenbond.

Alsmaar meer liefhebbers kopen of huren nu een klok om hun duiven thuis te kunnen constateren. Lopers zijn niet meer nodig en kleinere constateurs verdringen langzamerhand de verenigingsklokken van het voorplan. Zo zijn er nu veel meer klokken nodig en de verkoop van constateurs wordt een bijzonder lonende bedrijvigheid

In de jaren 1920 vragen verschillende Gentse uitvinders octrooien aan op duivenklokken. Onze informatie over die Gentenaars was tot nu toe beperkt. Voor mijn opzoekingswerk naar die Gentse duivenklokken ging ik in Brugge op zoek naar advertenties van fabrikanten en verkopers van constateurs.

Vooral in de jaargangen van De Reisduif (Gent), De Blauwe Duif (Olsene) en de Luchtbode (Gent) uit de jaren 1920 en 1930 vond ik interessante gegevens. Ook in het Franse weekblad La France Colombophile vond ik voor de periode 1923-1935 nog ontbrekende informatie.

Onze hypothesen omtrent de uitvinders Houttequiet en Dusesoi werden bevestigd. De paragrafen over horlogemaker Houdaer, uitvinder Tielliu en uitvinder-fabrikant Louis de Norman konden we vervolledigen en het hoofdstuk over Defauw moesten we verbeteren.

Ik wil dan ook Heidi De Moor van de stichting Mendop en de mensen van het stadsarchief van Brugge hartelijk danken voor hun gastvrijheid en steun.